

Etelä-Savon elinikäisen ohjauksen ekosysteemi

Etelä-Savon elinikäisen ohjauksen ekosysteemin tulisi perustua ajatukseen, että jokaisella ihmisellä on oikeus saada jatkuvaa tukea oppimiseen, urasuunnitteluun, työn muutoksiin ja elämän siirtymiin koko elämänsä ajan. EU:n viitekehyksen mukaan ohjauksen tulee olla helposti saavutettavaa, käyttäjälähtöistä, moniammatillista ja eri sektoreita yhdistävää.

Etelä-Savon näkökulmasta tämä tarkoittaa erityisesti alueellisesti hajautetun, ikääntyvän ja osaajapulasta kärsivän maakunnan tarpeisiin rakennettua yhteistyöverkostoa, jossa koulutus, työelämä, hyvinvointipalvelut, kunnat, erityisesti kuntien työllisyyspalvelut, oppilaitokset, yritykset ja kolmas sektori toimivat yhteisen tavoitteen mukaisesti.

Keskeiset piirteet toimivassa elinikäisen ohjauksen ekosysteemissä Etelä-Savossa olisivat:

1. Yksi yhteinen alueellinen ohjausverkosto

Ekosysteemin tulisi muodostaa yhteinen strateginen kokonaisuus, jossa:

- kunnat,
- oppilaitokset,
- korkeakoulut,
- työllisyyspalvelut,
- hyvinvointialue,
- yritykset,
- järjestöt ja
- nuoriso- ja maahanmuuttajapalvelut

toimivat koordinoitusti eikä erillisinä palveluina.

EU-viitekehys korostaa poikkihallinnollista johtamista, yhteistyötä ja yhteisiä tavoitteita ohjauksen laadun perustana. Uuden elinvoimakeskuksen alainen ELO -johtoryhmä luo tällaiselle toiminnalle eriomaisen alustan. ELO:n jäsenenä Esedulta toimivat toimitusjohtaja Arja Flinkman sekä osaamispäällikkö Marja Anttalainen, joka vastaa koko Esedun tasolla opinto- ja uraohjauksesta.

Etelä-Savossa toimii siis jo yhteinen maakunnallinen elinikäisen ohjauksen foorumi. Tulee lisäksi kehittää yhteistä jaettua tietopohjaa ja yhteistä palveluohjausta sekä yhteisiä asiakasprosesseja. Myös yhteisten mittareiden käyttö vaikuttavuuden arvioinnissa on

edellytys organisaatiotasoisesta toiminnasta maakunnallisen ja integroituun malliin siirtymiseksi.

2. Saavutettavat palvelut koko maakunnassa

Koska Etelä-Savo on maantieteellisesti laaja ja osin harvaan asuttu, palvelujen saavutettavuus on ratkaisevaa. Ekosysteemin tulee yhdistää lähipalvelut, liikkuvat palvelut, digitaaliset palvelut, etäohjaus sekä matalan kynnyksen kohtaamispaikat.

EU:n viitekehys painottaa monikanavaisia palveluja ja yhdenvertaista pääsyä ohjaukseen riippumatta asuinpaikasta tai elämäntilanteesta. Etelä-Savossa tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi yhteistä digitaalista "Ohjaamo Etelä-Savo" -palvelua kaikenikäisille, kirjastoihin tai kylätaloihin tuotavia etäohjauspisteitä, yritysten ja oppilaitosten yhteisiä ura- ja osaamisklinikoita.

3. Elinikäinen ura- ja osaamisohjaus kaikille ikäryhmille

Ohjauksen ei tulisi kohdistua vain nuoriin tai työttömiin, vaan myös koululaisiin, opiskelijoihin, työssä oleviin, alanvaihtajiin, yrittäjiin, maahanmuuttajiin, osatyökykyisiin sekä ikääntyviin työntekijöihin.

Viitekehys korostaa jatkuvaa uranhallintataitojen kehittämistä (career management skills), jotta ihmiset kykenevät itse tekemään koulutus- ja urapäätöksiä muuttuvassa työelämässä.

Etelä-Savossa tämä olisi erityisen tärkeää vihreän siirtymän, sote-alan työvoimapulan, matkailun ja teknologia-alojen muutosten ja väestön ikääntymisen vuoksi.

4. Työelämälähtöisyys ja ennakointi

Ekosysteemin tulisi yhdistää ohjaus vahvasti alueen työelämän kehitykseen, mikä tarkoittaa ajantasaista työmarkkina- ja osaamistietoa, ennakoititiedon hyödyntämistä, yritysten osallistumista ohjaukseen ja entistäkin tiiviimpää koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä.

EU:n viitekehys korostaa uratiedon ja työmarkkinatiedon merkitystä päätöksenteon tukena.

Etelä-Savossa on rakennettu alueellinen osaamistarpeiden ennakointimalli maakuntaliiton toimesta. Tulisi kehittää myös työnantajien ja oppilaitosten yhteisiä urapolkuja, joista esimerkkinä mainittakoon Esedun Elvera- ja VR-polut. Pieniin osaamiskokonaisuuksiin ja jatkuvaan oppimiseen perustuvia ratkaisuja on kehitettävä edelleen.

5. Hyvinvointia ja osallisuutta tukeva ohjaus

Elinikäinen ohjaus ei ole vain työllisyyspalvelu, vaan myös hyvinvointia, osallisuutta, toimintakykyä ja yhteisöllisyyttä tukeva palvelu. Viitekehys korostaa sosiaalisen osallisuuden merkitystä erityisesti haavoittuvien ryhmien kohdalla.

Etelä-Savossa tämä tarkoittaa hyvinvointialueen ja ohjauspalvelujen tiivistä yhteistyötä, mielenterveys- ja päihdepalvelujen kytkemistä uraohjaukseen sekä yksinäisyyttä vähentäviä yhteisöllisiä oppimis- ja ohjausympäristöjä.

6. Osaavat ohjaajat ja yhteinen toimintakulttuuri

Toimiva ekosysteemi tarvitsee ammattitaitoisia ohjaajia, jatkuvaa osaamisen kehittämistä, yhteisiä toimintamalleja, yhteisen käsityksen ohjauksen tavoitteista. EU:n viitekehys korostaa ohjausalan professionalisaatiota, laatua ja yhteisiä osaamisstandardeja.

Siksi on tärkeää rakentaa yhteinen alueellinen ohjausosaamisen kehittämismalli, hyödyntää paremmin ELO- verkostoa vertaisoppimiseen sekä tutkimuksen ja käytännön yhteistyötä korkeakoulutoimijoiden kanssa.

7. Vaikuttavuuden seuranta

Ekosysteemin tulee perustua jatkuvaan arviointiin mm. seuraavien ulottuvuuksia osalta:

- tavoittavatko palvelut ihmiset,
- auttavatko ne työllistymään,
- lisäävätkö ne osaamista,
- vähentävätkö ne syrjäytymistä,
- vahvistavatko ne alueen elinvoimaa.

EU:n viitekehys painottaa tiedolla johtamista ja vaikuttavuusperusteista kehittämistä.

Tiivistetty visio Etelä-Savolle

Seuraavassa kuviossa on yhdistetty Etelä-Savon ohjauksen ekosysteemiin ihmislähtöisyys, saavutettavuus, työelämlähtöisyys, ennakoivuus, hyvinvoinnin vahvistaminen, poikkihallinnollisuus, jatkuvan oppimisen tukeminen ja koko maakunnan kattava verkosto.

Sen tavoitteena olisi auttaa kaikkia eteläsavolaisia löytämään oma paikkansa muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa sekä vahvistaa samalla alueen elinvoimaa, osaamista ja pitovoimaa.

(Lähteenä käytetty EU:n elinikäisen ohjauksen viitekehystä, joka löytyy täältä:

https://www.cedefop.europa.eu/files/3098_en.pdf.)

TIIVISTETTY VISIO ETELÄ-SAVOLLE

Etelä-Savon elinikäisen ohjauksen ekosysteemin tulisi olla:

Kuvio 1: Etelä-Savon elinikäisen ohjaamisen ekosysteemi